



УДК: 378.147:75

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ ТА ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

ТИТЕНКО Оксана

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
tytenkoartiakovenko@gmail.com

Автор зосереджує увагу на питаннях формування професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування, методиці викладання дисциплін, що є основою для формування професійних знань. Розглядає найбільш ефективні методи та пропонує їх для впровадження, процеси високоефективної підготовки фахівців, що історично склалися, а також сучасні інноваційні технології. Наголошує на важливості освітніх стандартів, що забезпечують фундаментальні професійні знання та міцні навички, які дозволяють майбутнім художникам та дизайнерам вміло виконувати складні завдання.

Ключові слова: викладання, дисципліни, методика, фаховість, підготовка, навчання, педагогіка, технологія.

ВСТУП

Розглядаючи таке складне питання, як засади формування професійної готовності студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування до реалізації знань з провідних фахових дисциплін, варто зазначити, що не існує абсолютно ефективної, незмінної, раз і назавжди заданої системи освіти. Сьогодні на зміну тим чи іншим усталеним підходам приходить орієнтація на постійний розвиток, самооновлення та гнучкість. Щоб і надалі відповідати викликам часу, система вищої освіти України має бути універсальною, здатною адаптуватися до змінних умов.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Образотворча грамота наповнюється новим сенсом, що йде від специфіки художньо-образотворчої мови, засобів створення художнього образу. Створення художнього образу припускає різноманітні види навчальної діяльності: зображення на площині, у процесі роботи з натури, за пам'яттю, за уявленням, на основі фантазії та уяви, а також естетичне сприйняття навколишньої дійсності та мистецтва. Специфіка художньо-образотворчої мови вивчається у процесі вирішення наступних навчальних проблем: форма,



пропорції, конструкція; колір та освітлення; простір та обсяг; композиційна організація зображення; робота з художніми матеріалами; розвиток художнього сприйняття та естетичної чуттєвості. Але є сталі дисципліни, які є засадничими для формування знань майбутніх художників. Це рисунок, академічний живопис, композиція.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Дуже важливими є фактори, що обумовлюють методіку роботи педагога зі студентами. Тут важливе значення мають зміст освіти, його цілі та завдання, відображені в програмах, планування матеріалу, принципи та способи навчання. Під словом методика ми маємо на увазі насамперед сукупність раціональних (ефективних) прийомів навчання та виховання.

Методика викладання образотворчого мистецтва як наука теоретично узагальнює практичний досвід роботи, формулює закони та правила навчання, виділяє технологію найбільш ефективних методів, що пропонує їх для впровадження. Методика ґрунтується на наукових даних педагогіки, психології, естетики та мистецтвознавства.

Методи викладання змінювалися внаслідок боротьби поглядів, ідей, зміни художніх напрямів, принципів та підходів до навчання.

В умовах зростання попиту на освітні послуги мистецького спрямування, українські ВНЗ змушені кардинально переглядати свої підходи в галузі надання освітніх послуг. Болонський процес виступає як одна з форм глобалізації, що передбачає конвергенцію освітніх планів та програм та запровадження необхідних інституційних перетворень, побудову чіткої структури ступенів освіти, викладання на основних світових мовах, розвиток інформаційно-комунікаційних зв'язків та зміну законодавчої бази, що регулює ринки праці. Соціально-економічні зміни у суспільстві наприкінці 1990-х – початку ХХ ст. викликали необхідність реформування вітчизняної освіти, одним із пріоритетних напрямів якого стало оновлення змісту, форм та методів підготовки фахівця у вищій школі.

З 1991 року, набуття Україною Незалежності, відбулося істотне збільшення числа мистецьких ВНЗ на теренах України. Велика кількість провінційних інститутів стали академіями, університетами, відкривалися численні філії. В непрофільних вищих навчальних закладах відкривалися факультети і кафедри образотворчого спрямування. На жаль, багато хто з них не мав відповідної матеріально-технічної бази та кваліфікованого професорсько-викладацького складу. Це не могло не позначитися на якості підготовки спеціалістів. Аналіз практичної діяльності випускників подібних закладів доводить, що у своїй більшості вони здатні виконувати обов'язки лише після стажування на певній посаді і мають серйозні недоліки у професійно-посадовій підготовці. Багато мистецьких ВНЗ не зуміли перебудувати організацію навчання за спеціальними дисциплінами так, щоб забезпечити компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців.



У цих умовах головним завданням мистецьких ВНЗ, що реорганізуються, є організація високоефективної підготовки фахівців, яка відповідає сучасним вимогам освітніх стандартів, що забезпечують фундаментальні професійні знання та міцні навички, що дозволяє їм вміло виконувати складні завдання. Необхідний рівень підготовки повинен забезпечуватись за рахунок інтенсифікації та застосування нових технологій навчання та удосконалення матеріально-технічної бази.

У пострадянський період відбулися реформи в українській освіті. З'явилися нові напрями у галузі художньої освіти та виховання, проте вдалося зберегти принципові засади академічної системи вищої професійної освіти, сформованої у дорадянський та радянський періоди.

Наявні в Україні академії та університети, що мають мистецьке спрямування – це не просто структурні одиниці, а унікальні центри художньої освіти, унікальні наукові та педагогічні школи. Враховуючи традиції і специфіку становлення цих шкіл, не можна допустити їхнього бездумного, необґрунтованого скорочення. Важливо, проводячи реформи, враховувати наукове обґрунтування, зважати на такий важливий показник, як людський фактор.

Академічні традиції, що визначилися в мистецькій освіті напочатку ХХ століття, багато в чому збереглися до нашого часу. Вони стверджували найважливішу роль рисунка, академічного живопису та композиції у процесі художньої освіти. Незалежно від спеціалізації, студенти мали виконувати численні завдання рисунка (олівцем, пером, тушшю, сепією). Саме на рисунок покладалося основне навантаження під час освоєння мистецтва передавати пластику людського тіла, працювати над композицією.

Широко застосовувався метод – перехід від найпростіших постановок до більш складних, і сьогодні він є головним, закладеним у всі вітчизняні програми викладання рисунка.

Більш ранні методики навчання вирізняла технічна та реміснична сторона справи, без жодної опори на науку. Тому під час навчання переважало суто механічне копіювання зразків. Метод копіювання не давав позитивних результатів для розвитку творчої самостійності та здібностей учня, оскільки механічна замальовка з готових зразків привчала до пасивного ставлення до процесу рисування чи живопису.

Сучасні методи викладання живопису ґрунтуються на передових досягненнях техніки та технологій. Саме розвиток сучасних технологій та поява нових матеріалів впливають на створення живописних творів та розвиток методики викладання живопису. Вони сприяють повноцінному духовному, творчому та естетичному розвитку студентів, дозволяють знаходити нові шляхи вирішення творчих завдань, сприяють глибокому зануренню у світ мистецтва, викликають інтерес у майбутніх художників. Однак, не варто забувати про те, що будь-які вміння та навички формуються у процесі безпосередньої практики та роботи з матеріалом, тому в процесі



навчання необхідно використовувати як традиційні, так і сучасні методи викладання дисципліни «Живопис». Викладач живопису повинен бути обізнаним в новітніх відкриттях світової хімічної науки, яка останнім часом надає нові можливості художникам-живописцям. Важливу роль у вихованні художників відіграє відвідування виставок та перфомансів, які використовують різноманітні інноваційні технології.

За словами О. Рудницької, мистецька освіта – це самостійна освітня галузь, спрямована на розвиток у людини спеціальних здібностей і смаку, естетичного досвіду та ціннісних орієнтацій, здатності до спілкування з художніми цінностями в процесі активної творчої діяльності й удосконалення власної почуттєвої культури.

ВИСНОВКИ

Розглянуто питання формування професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів мистецького спрямування, найбільш ефективні методи підготовки фахівців, що історично склалися, а також сучасні інноваційні технології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст. Львів: Українські технології, 2005. 527 с.
2. Паньок Т. Д. Окремі нотатки до з'ясування поняття «художня освіта». Новий Колегіум. 2013. № 2. С. 67-69.
3. В'юник А. Українська графіка XI – початку XX ст. Київ, Мистецтво. 1994.
4. Олімп мистецької освіти: з відстані Сторіччя. URL: <https://naoma.edu.ua/akademiyai/istoriya-naoma/>
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. Київ: АПН України, 2002. 270 с.

TYTENKO O.

FORMATION OF PROFESSIONAL SKILLS OF FUTURE ARTISTS AND DESIGNERS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

The author focuses on the issues of art students' professional training formation and teaching discipline methodology that is the basis of professional knowledge formation, considering the most effective methods and offering them for further implementation. Besides paying attention to the processes of highly effective training for specialists that have developed historically, as well as modern innovative technologies. The author emphasizes the importance of educational standards that provide fundamental professional knowledge and solid skills that enable future artists and designers to perform complex tasks competently.

Key words: *teaching, disciplines, methodology, specialization, training, studies, pedagogy, technology.*